

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN

PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY študentov stredných škôl Slovenskej republiky v školskom roku 2017/2018 a 2018/2019 CHARAKTERISTIKA

ÚVZ SR Bratislava, doc.PhDr.Robert Ochaba,PhD., MPH.
Spracovanie dat : RÚVZ Spišská Nová Ves
Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu a bioštatistiky

Metodici projektu : MUDr.Peter Mišenda, RÚVZ Spišská Nová Ves
MUDr.Ľubica Benková, RÚVZ Liptovský Mikuláš
Mederiová Terézia, DAHE, RÚVZ Spišská Nová Ves
Ing. Jozef Rešovský, RÚVZ Spišská Nová Ves
Štatistická analýza dát: Ing. Jozef Rešovský, bioštatistik

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA

**NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY
2017 – 2020 - schválila v máji 2017 vláda SR**

**PODNETOM predkladaného akčného plánu bola
vlastná iniciatíva ÚVZ Slovenskej republiky**

V Y C H Á D Z A   Z :

- **WHO stratégie** pohybovej aktivity pre Európsky región na roky 2016 -2025
- **Globálneho akčného plánu WHO** pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013 - 2020
- **Aktualizovaného národného programu podpory zdravia** v SR
- **Slovenského športu 2020** a iných európskych a národných dokumentov dotýkajúcich sa podpory pohybovej aktivity.

HLAVNÝ ZÁMER

**ZLEPŠENIE ÚROVNE VEREJNÉHO ZDRAVIA
PROSTREDNÍCTVOM PODPORY POHYBOVEJ AKTIVITY**

**ZNIŽOVANIE OVPLYVNITEĽNÝCH RIZIKOVÝCH FAKTOROV
NEDOSTATOČNEJ POHYBOVEJ AKTIVITY SÚVISIACICH**

- s neprenosnými chronickými ochoreniami
- podporou udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života

NAPPPA

ŠTUDENTOV STREDNÝCH ŠKÔL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ŠKOLSKOM ROKU 2017/2018 a 2018/2019

HODNOTENIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV ZDRAVIA STREDOŠKOLSKEJ MLÁDEŽE SLOVENSKA

v súvislosti s ich životným štýlom, zameraným predovšetkým na
pohybovú aktivitu a ich telesnú kondíciu

OBSAHOVÁ NÁPLŇ NAPPPA

1. DOTAZNÍKOVÝ PRIESKUM ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU

2. VYŠETRENIA A TESTOVANIA STREDOŠKOLSKEJ MLÁDEŽE SLOVENSKA
V PORADNI ZDRAVIA

3. SPRACOVANIE A HODNOTENIE ZISTENÝCH ÚDAJOV

4. INDIVIDUÁLNE PORADENSTVO

5. DATABÁZA ZISTENÝCH DÁT

-
- súčasť
  - odporúča
  - benefity
  - konkrétne úlohy

ČASOVÝ HARMONOGRAM

PRÍPRAVNÁ FÁZA - 2017

REALIZÁCIA - 2018

HODNOTIACA FÁZA – 2019

PRÍPRAVNÁ FÁZA

Metodika a manuál pre plnenie projektu

Metodický seminár

VYPRACOVANIE DOKUMENTÁCIE

MANUÁL k plneniu NAPPPA

DOTAZNÍK životného štýlu

INFORMÁCIA o projekte pre rodičov

INFORMOVANÝ SÚHLAS RODIČOV

ZÁZNAMOVÝ A EVIDENČNÝ LIST do poradne zdravia – výsledky meraní

**JEDNOTNÉ ŠABLÓNY na zakladanie nameraných údajov s následným
výstupným vyhodnotením pre respondentov**

**DATABÁZA na vkladanie všetkých zistených dát, vrátane údajov uvedených v
dotazníku a manuálu zakladania dát do databázy**

INFORMÁCIE K VÝBERU ŠKÔL A RESPONDENTOV

Pilotný prieskum v troch vybraných RÚVZ

Skúsenosti z pilotného prieskumu – odborný seminár pre RÚVZ SR

REALIZÁCIA

- **VÝBER ŠKÔL A RESPONDENTOV**
- **viacstupňový náhodný proporcionálny oblastný výber**
  - **v prvom stupni** náhodne vybrané stredné školy ako jednotky výberu v oblastiach podľa územného pôsobenia jednotlivých RÚVZ
  - **v druhom stupni** sa náhodne vybraní respondenti v 1.ročníku a po prázdninách v 2.ročníku, ako elementy výberu, u ktorých následne prebiehal zber údajov

- **REPREZENTATÍVNOSŤ VÝBEROVÉHO SÚBORU za SR**
zachovaná podľa :
  - pohlavia
  - miesta bydliska
  - a typu školy

- **ZBER ÚDAJOV – MERANIA – VYŠETRENIA - TESTOVANIA**
v priebehu mesiacov marec – november 2018
odb. pracovníkmi podpory zdravia a výchovy k zdraviu 36-tich RÚVZ v SR

VÝSKUM – 36 RÚVZ

- 123 STREDNÝCH ŠKÔL
- 48 Gymnázií
- 75 SOŠ

školský rok : 2017/2018
2018/2019

študenti

1. a 2. ročníka

- Oslovených 6708 rodičov
- Zaradených 3286 respondentov (48,99 %)
- 560 študentov (17 %) neprišlo
- Počet vyšetrených študentov 2725 (75 /RÚVZ)
- VEKOVÉ ROZPÄTIE : 14-20 ROKOV
- Odfiltrovali sa data : neúplné, nevierohodné hodnoty, veková kategória 18 – 20 roční

RESPONDENTI

- STREDNÉ ŠKOLY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

školský rok 2018/2019

študenti
1. a 2. ročníka

- CHLAPCI - 1274
- DIEVČATÁ – 1347
- VEKOVÉ ROZPÄTIE :
14-17 ROKOV

- MESTO 1242
- DEDINA 1377
- Gymnázium 1297
- SOŠ s maturitou 1177
- SOŠ bez maturity 146

spolu 2621

DOTAZNÍK - OBLASTI

ŽIVOTNÁ POHODA

ZDRAVIE

POHYBOVÁ AKTIVITA

VÝŽIVA A PITNÝ REŽIM

ZÁVISLOSTI a komunikačné technológie

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

ANTROPOMETRICKÉ MERANIA

TELESNÁ VÝŠKA, TELESNÁ HMOTNOSŤ

- prepočet BMI indexu
- svalová hmota v %
- viscerálny tuk

OBVOD PÁSA, OBVOD BOKOV

- prepočet WHR a WHtR indexov

KALIPOMETRIA

- meranie kožných rias - % telesného tuku

FLEXIBILITA

- predklon zo stoja vzpriameného

BIOCHEMICKÉ VYŠETRENIE

ODBER KAPILÁRNEJ KRV

- celkový cholesterol,
- HDL cholesterol,
- glykémia,
- triacylglyceroly

prepočet

- LDL cholesterol
- Rizikový index RI (TC/HDL)
- Rizikový index RII (TAG/HDL)
- Index aterosklerózy IA (LDL/HDL)

OSTATNÉ VYŠETRENIA A MERANIA

MERANIA : KRVNÝ TLAK A PULZOVÁ FREKVENCIA

HODNOTENIE DRŽANIA TELA

testom podľa Kleina a Thomasa modifikovaný Mayerom

ERGOMETRIA – (RÚVZ SPIŠSKÁ NOVÁ VES)

RUFFIEROV TEST – VŠETKY RÚVZ V SR

SPIROMETRIA

KONZULTÁCIE – PORADENSKÁ ČINNOSŤ

MERANIA A PORADENSKÁ ČINNOSŤ VYKONANÉ V PORAD

- podľa **jednotnej metodiky**

- s rovnakým **prístrojovým vybavením**

DATABÁZA ZISTENÝCH DÁT

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE DÁT

prezentácie - pracovné stretnutia :
- výmena skúseností
- príklady dobrej praxe

HODNOTIACA FÁZA

SUMARIZÁCIA DÁT Z RÚVZ SR

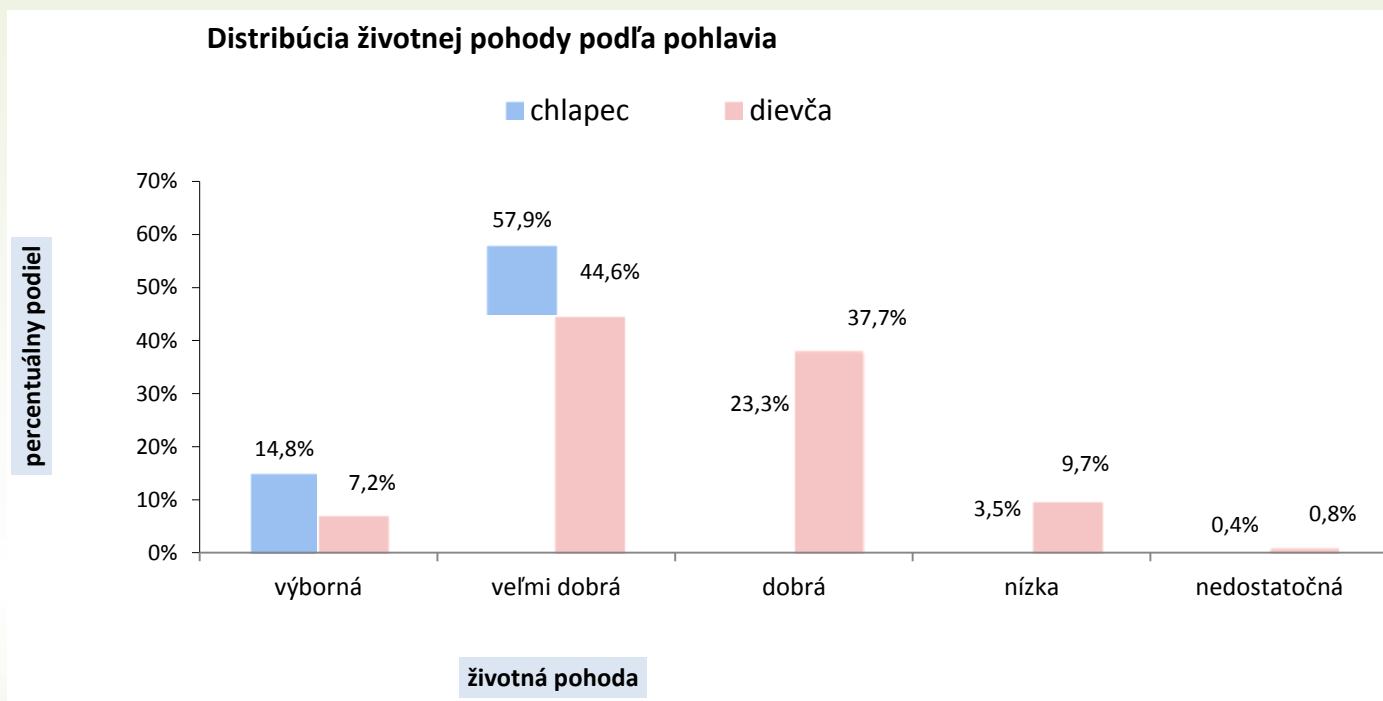
SPRACOVANIE ÚDAJOV z databázy

ŠTATISTICKÉ VYHODNOTENIE

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

PODKLADY – ODPORÚČANIA – KONKRÉTNE ÚLOHY

HODNOTENIE ŽIVOTNEJ POHODY

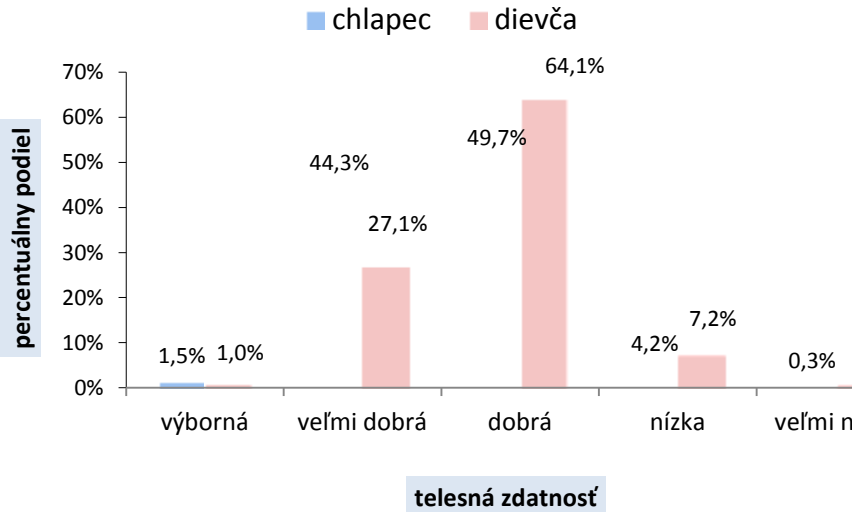

Štatisticky významne horšie sú na tom dievčatá

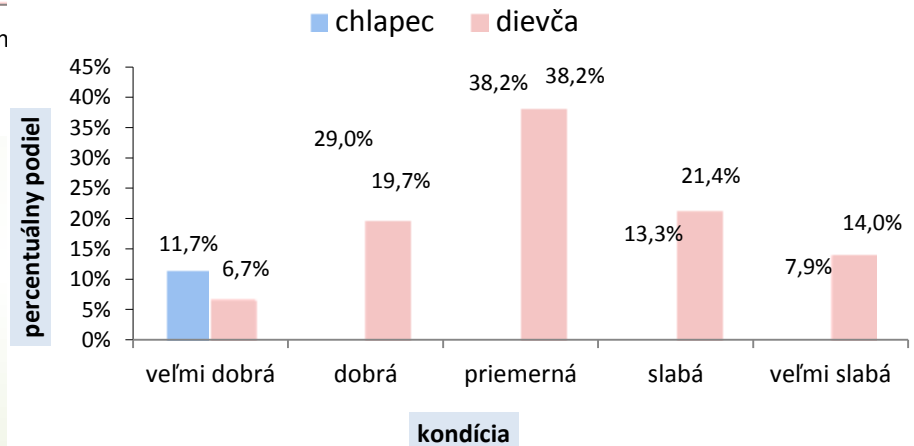

HODNOTENIE telesnej zdatnosti

Distribúcia zdatnosti (FIT skóre-dotazník) podľa pohlavia

Distribúcia kondície (meraná) podľa pohlavia

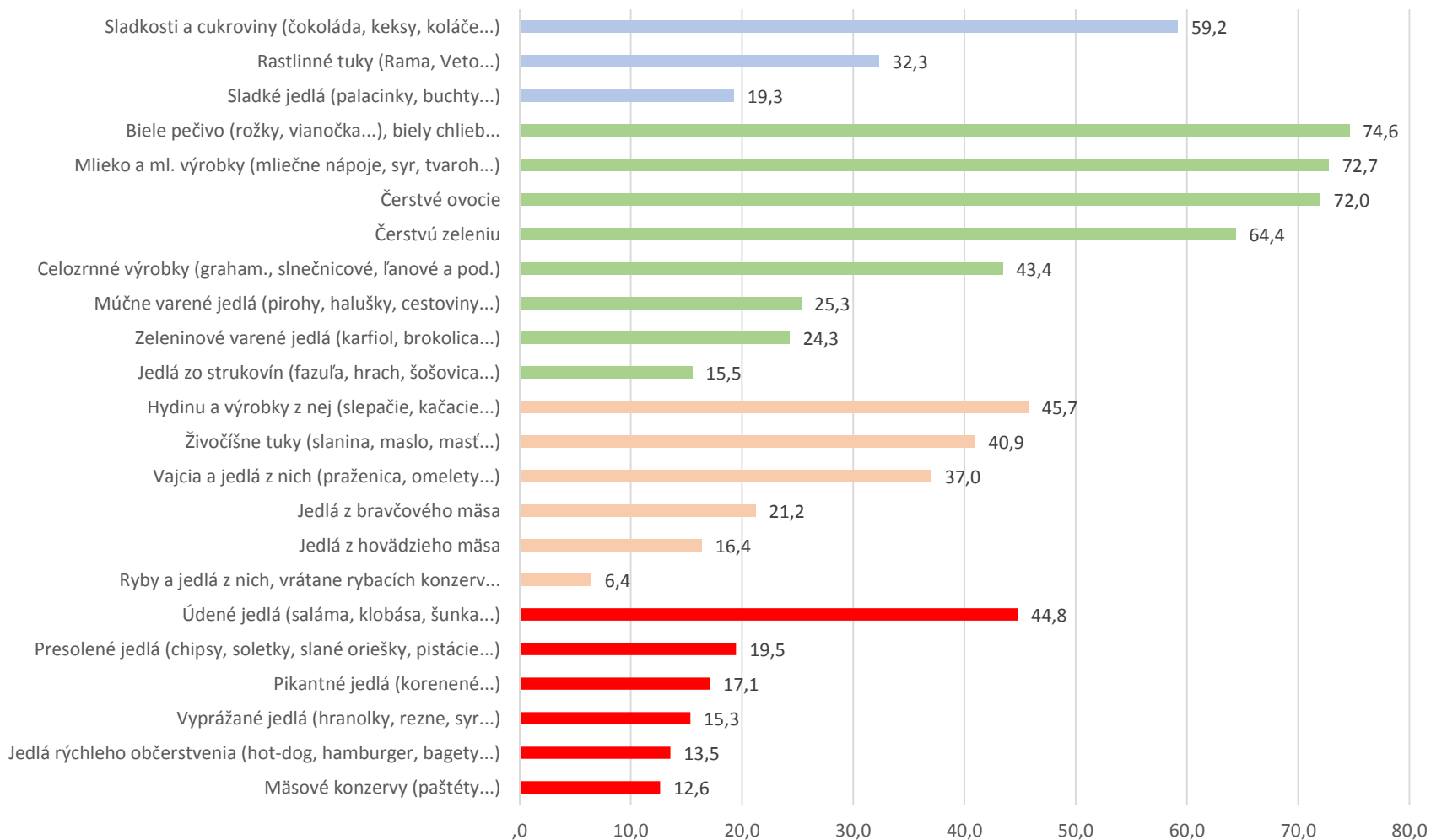

Štatisticky významne horšie sú na tom dievčatá

slabá a veľmi slabá kondícia bola nameraná u 21,2 % chlapcov, ale až u 35,4 % dievčat

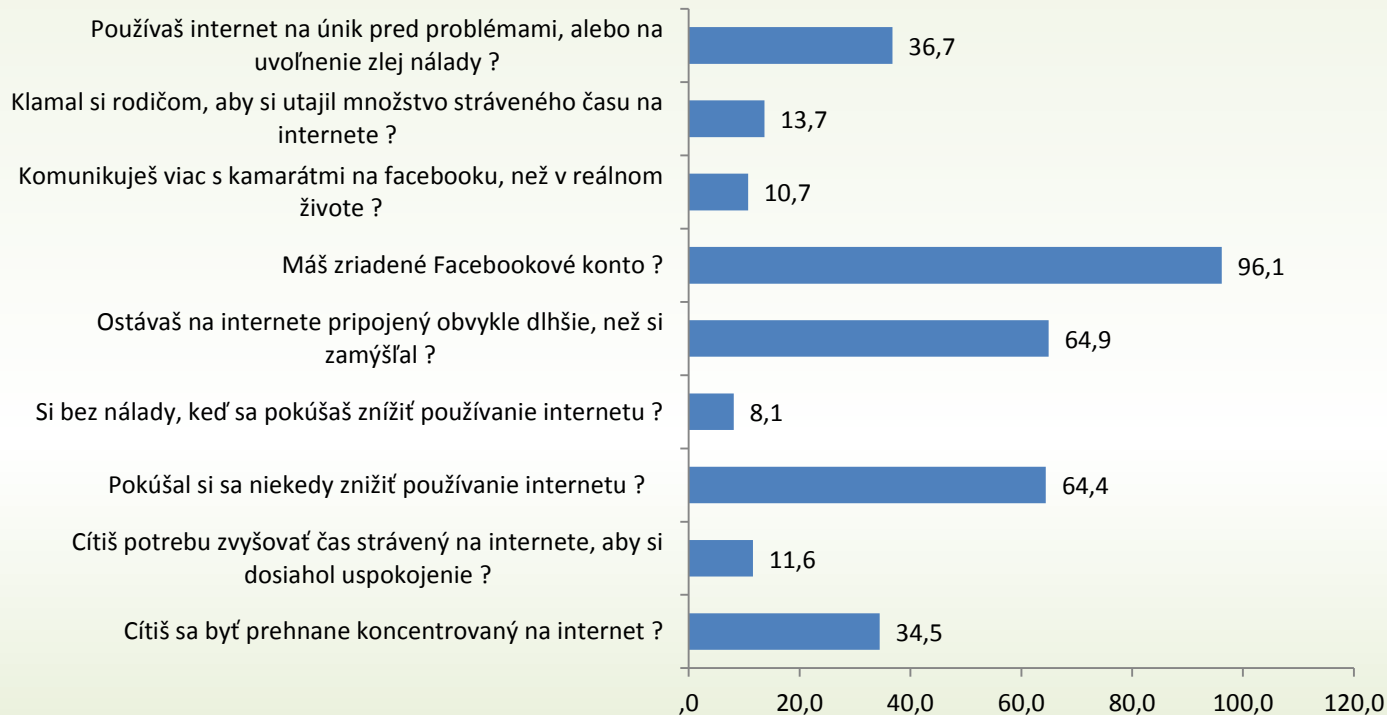
STRAVOVANIE (podľa výživových odporúčaní)

Distribúcia odpovedí "Ako často konzumuješ: denne, 4 a viac x/krát"

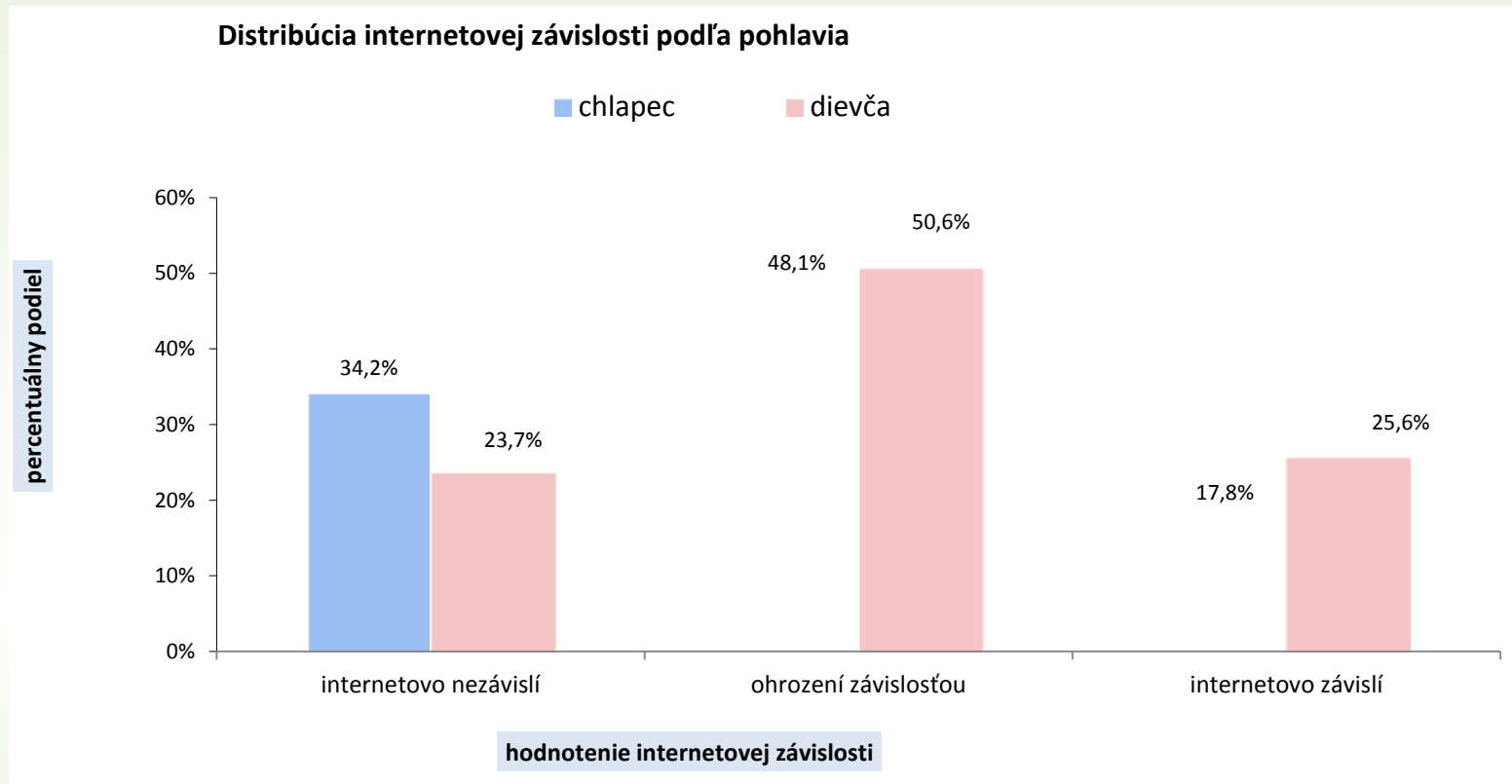
ŠKÁLA INTERNETOVEJ ZÁVISLOSTI (IAD, Dr. Youngova) jedná sa o také používanie internetu, ktoré spôsobuje špecifické symptómy, ako je strata kontroly pri používaní internetu, sociálna izolácia postihnutého jedinca, konzekventy rodinné, pracovné, zlyhávanie v rodine, v práci, v škole, ale aj tzv. abstinenčné príznaky, ako sú **nervozita, podráždenosť a agresivita**

Distribúcia odpovedí "ÁNO" na nasledujúce otázky"

ŠKÁLA INTERNETOVEJ ZÁVISLOSTI -pokračovanie

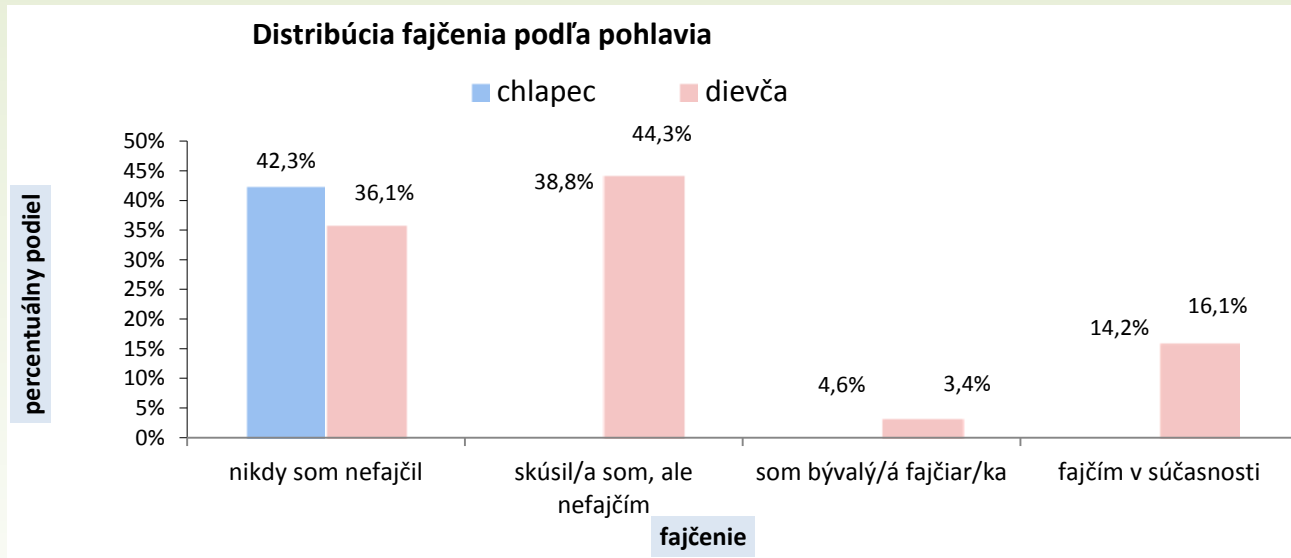
- 1 - 2 odpovede áno, nezávislí
- 3 – 4 odpovede áno, ohrození internetovou závislosťou
- 5 a viac odpovedí áno, internetovo závislí

Štatisticky významne viac sú závislé dievčatá

- 99,5 % vlastní mobil
- 98,6 % má doma internet

ZÁVISLOSTI : Fajčenie, Káva, Energetické nápoje, lieky, drogy

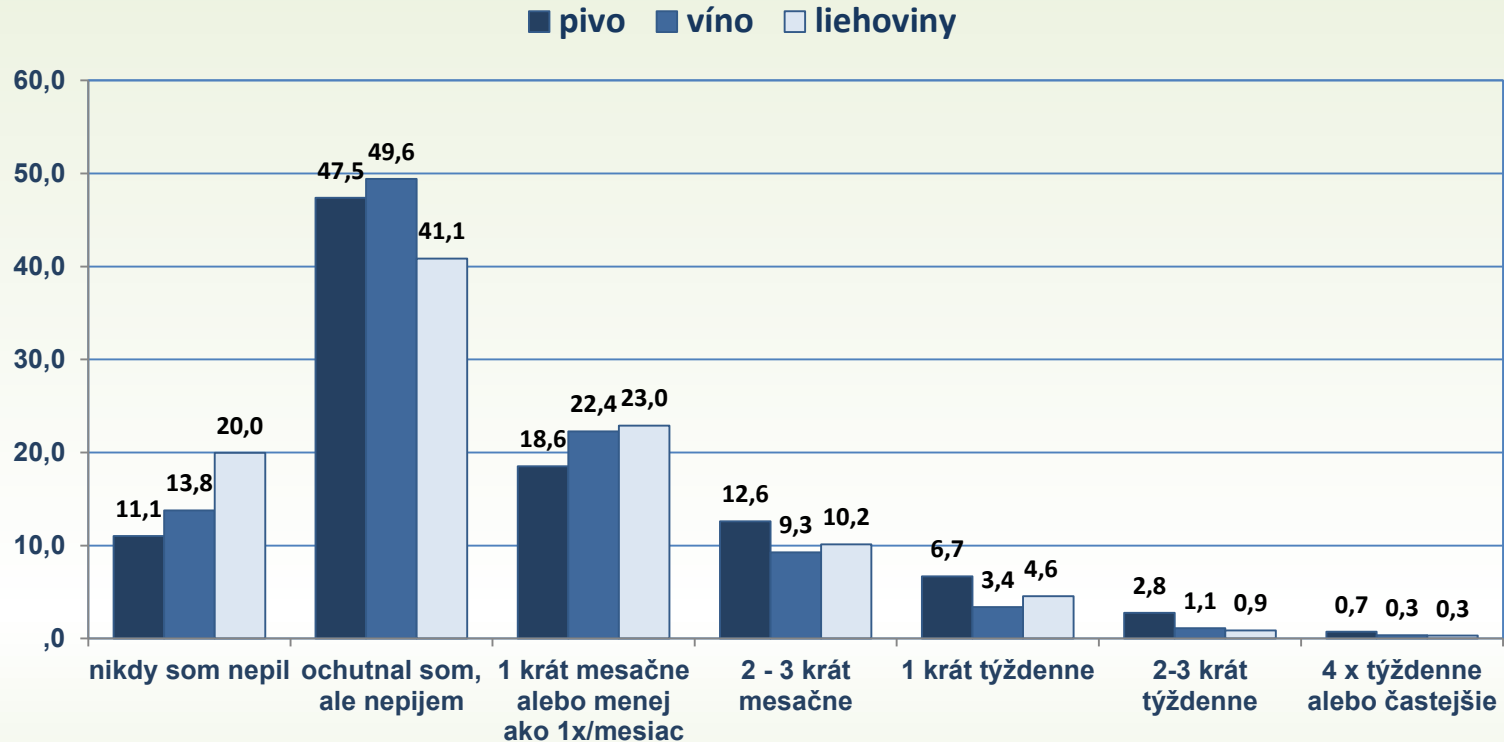

Je štatisticky významne viac dievčat, ktoré mali, alebo majú skúsenosť s fajčením

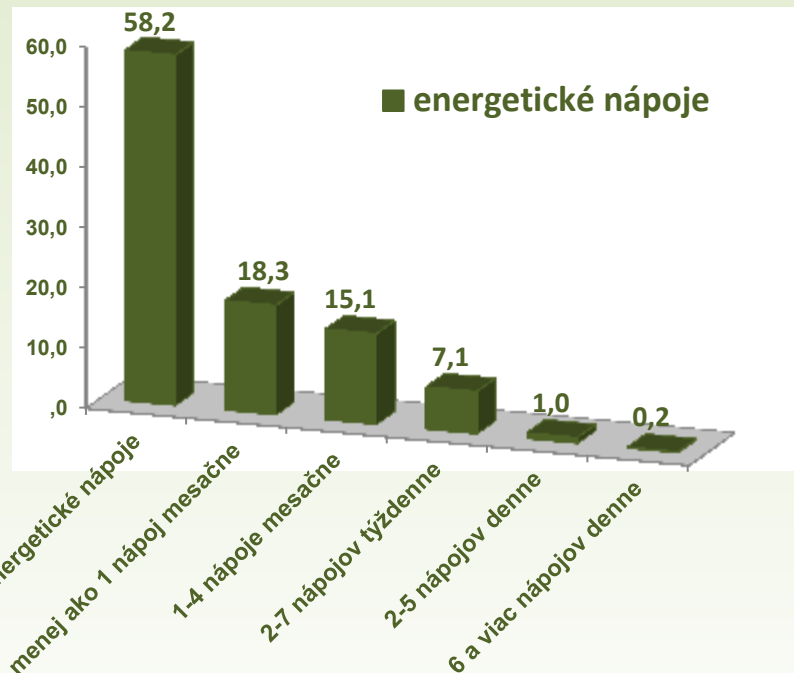
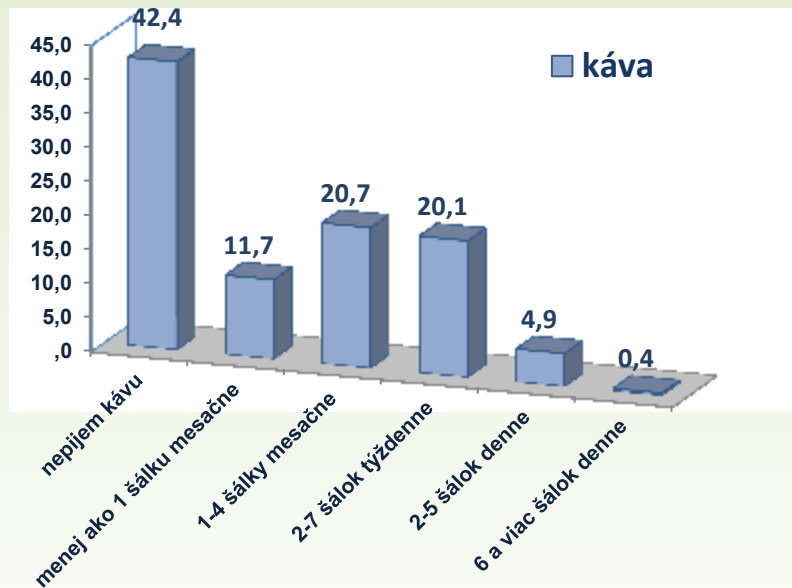
- z tých, čo fajčia, **77,4 % chlapcov, resp. 80,6 % dievčat** pravidelne fajčí (denne, alebo takmer denne)
- **21,8 % chlapcov, resp. 28,6 % dievčat** (denne, alebo takmer denne) pijú kávu
- **9,8 % chlapcov, resp. 7,0 % dievčat** (denne, alebo takmer denne) pijú energetické nápoje
- **1,2 % chlapcov, resp. 4,1 % dievčat** (minimálne raz do mesiaca) užívajú lieky na ukludnenie, alebo nespavosť
- najčastejšie užívanou drogou je marihuana, raz mesačne a častejšie ju užíva **3,9 %**
- nikdy žiadnu drogu neužilo **4/5 respondentov**

ALKOHOLICKÉ NÁPOJE

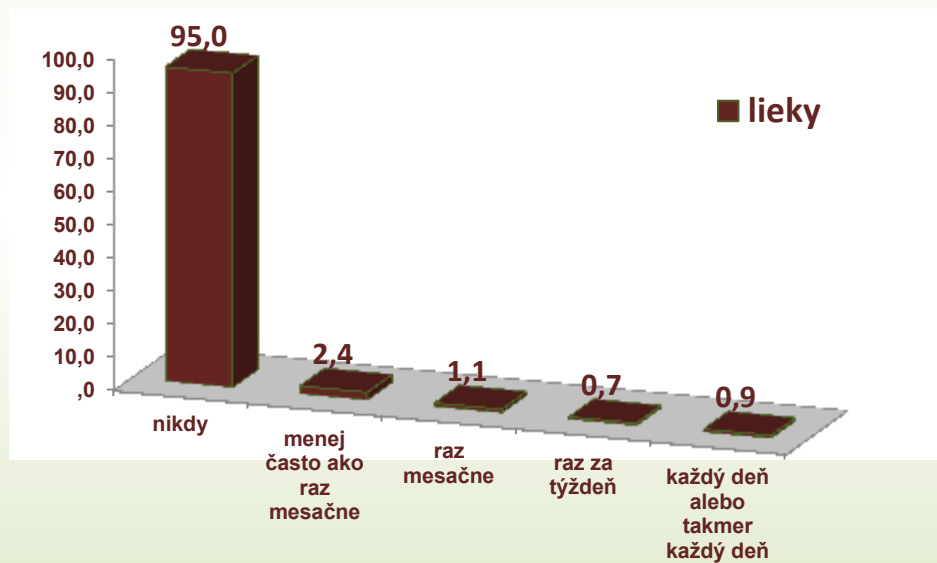
KONZUMÁCIA

- ✓ Štatisticky významne viac pivo a liehoviny konzumujú chlapci, víno dievčatá
- ✓ Nárazové pitie (5 a viac pohárikov, pohárov) raz mesačne a častejšie užíva 27 % chlapcov a 23,5 % dievčat

KÁVA, ENERGETICKÉ NÁPOJE LIEKY UŽÍVANIE

DROGY - UŽÍVANIE

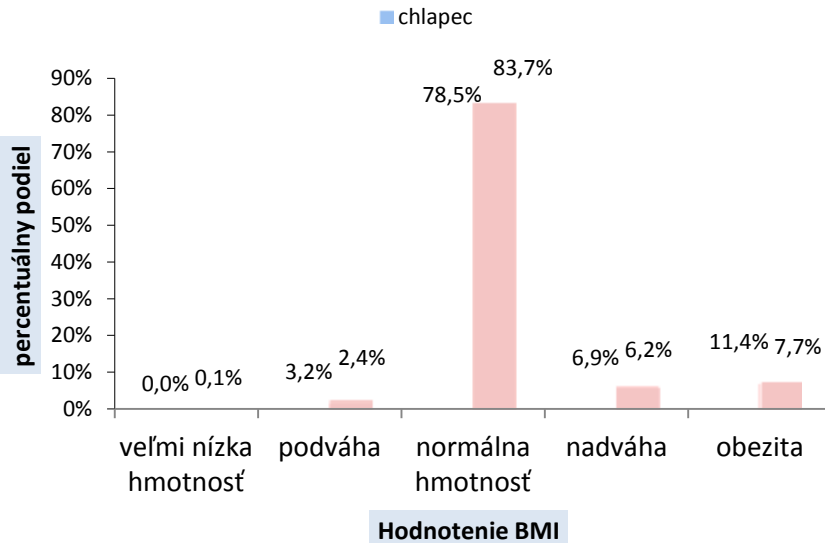
vyjadrené v percentách

	STEROIDY	LSD	MARIJUANA	KOKAIN	HEROIN
NIKDY SOM NEUŽIL	98,5	98,9	79,4	97,4	99,8
SKÚSIL SOM, ALE NEUŽÍVAM	1	1	16,7	2,3	0,2
1 KRÁT MESAČNE alebo menej ako 1x/mesiac	0,3	0,1	2,1	0,2	0
2 - 3 KRÁT MESAČNE	0,1	0	1	0	0
1 KRÁT TÝŽDENNE	0	0	0,5	0	0
2-3 KRÁT TÝŽDENNE	0	0	0,1	0,1	0
4 X TÝŽDENNE alebo častejšie	0,1	0	0,2	0	0

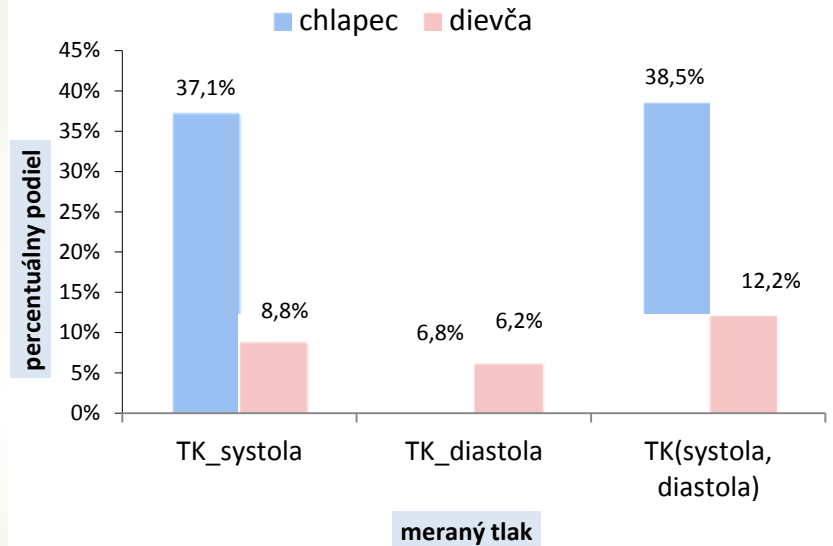
BMI

Distribúcia BMI podľa pohlavia

Tlak krvi

Distribúcia zvýšeného TK podľa pohlavia

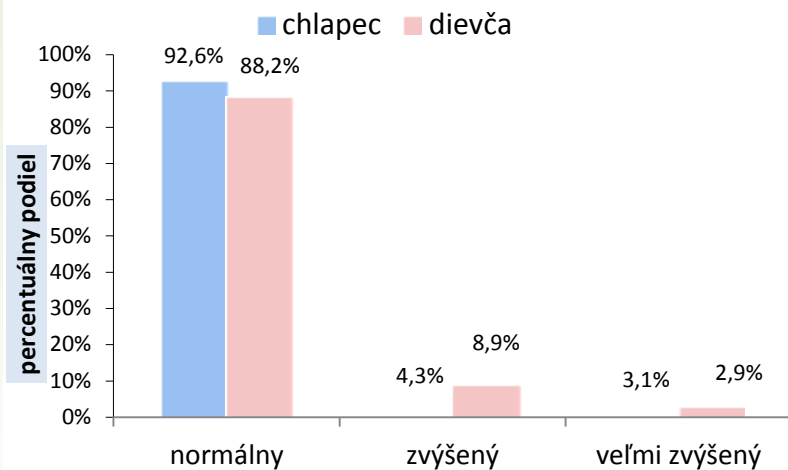

Štatisticky významne vyšší podiel chlapcov (oproti dievčatám) :

- ✓ s nadváhou a obezitou
- ✓ systolickým tlakom krvi

Pás

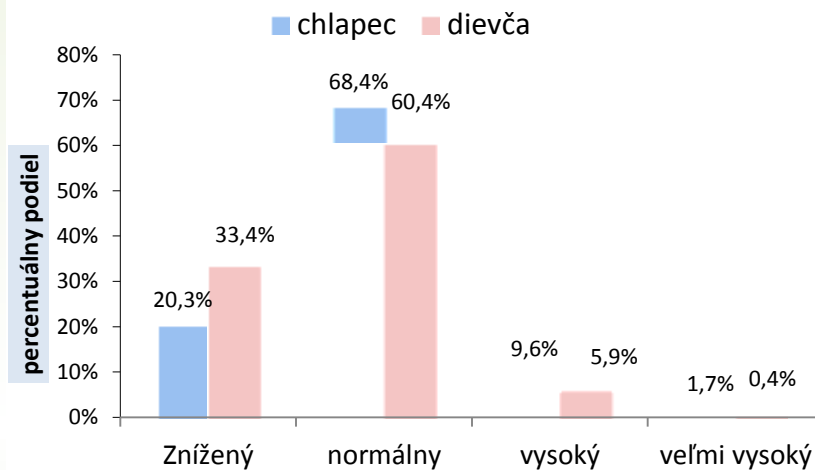
Distribúcia obvodu pásu podľa pohlavia

Hodnotenie obvodu pásu

WHtR

Distribúcia WHtR podľa pohlavia

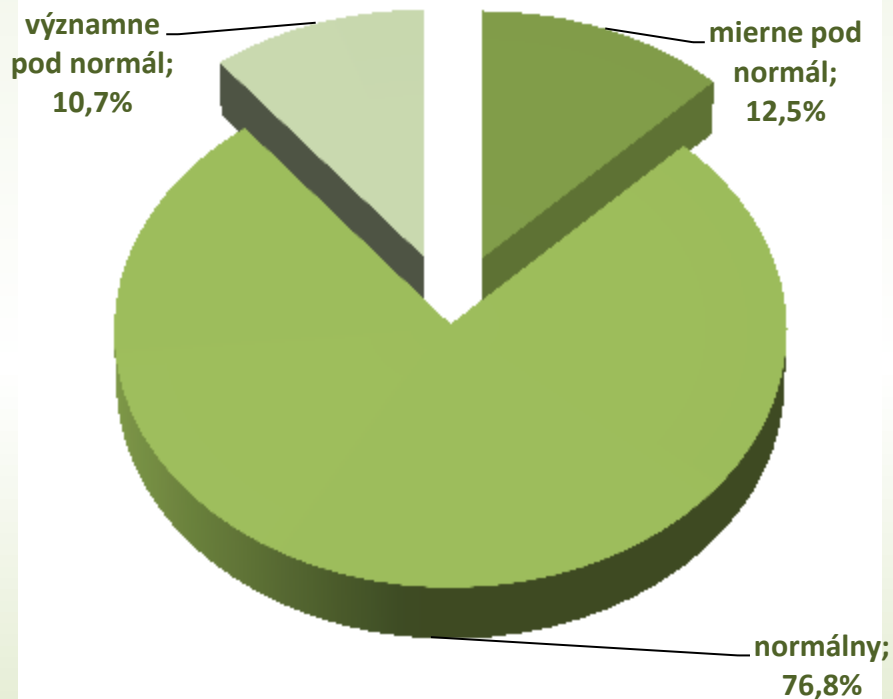

Hodnotenie WHtR

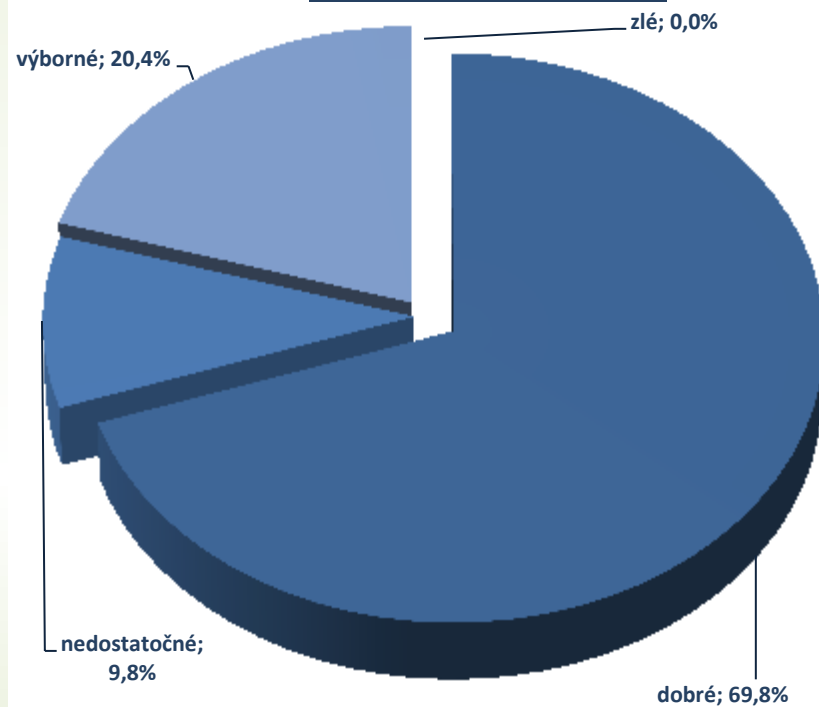
SPIROMETRIA

HODNOTENIE DRŽANIA TELA

SPIROMETRIA

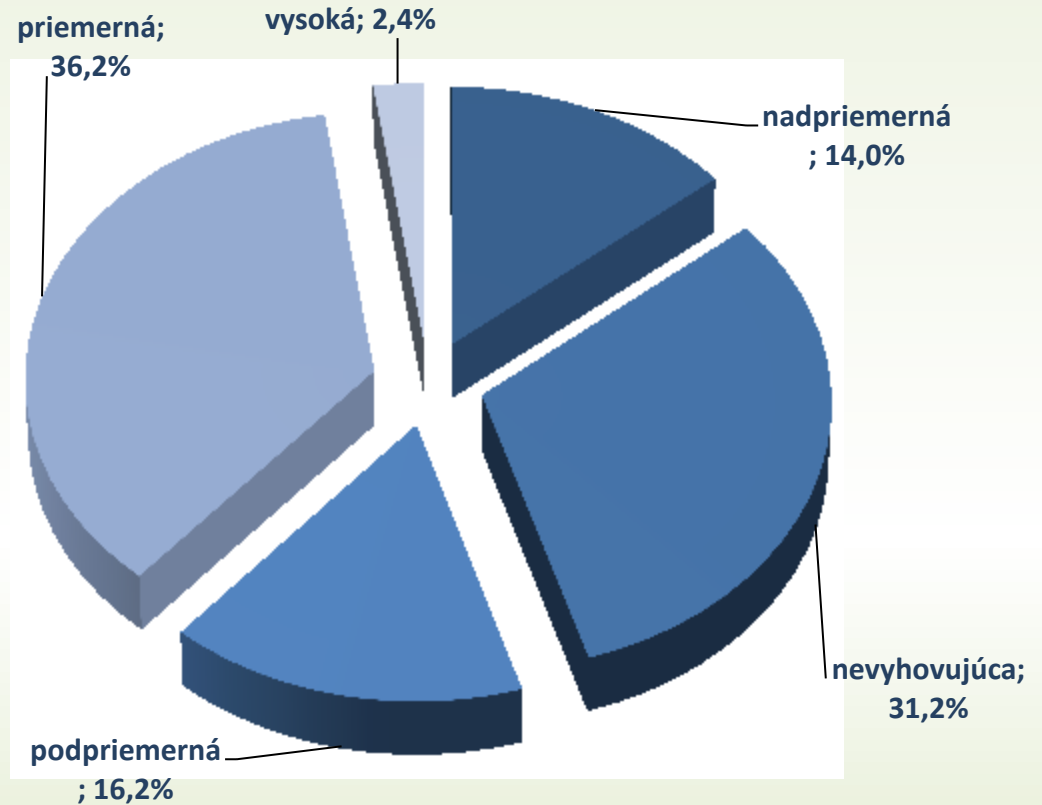
DRŽANIE TELA

FLEXIBILITA

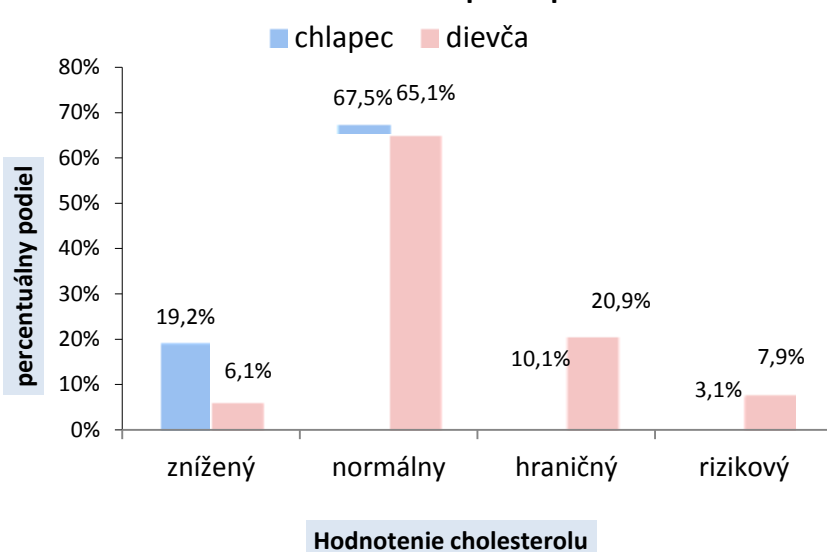
PREDKLON

ZO
stoja
vzpriameného

Cholesterol

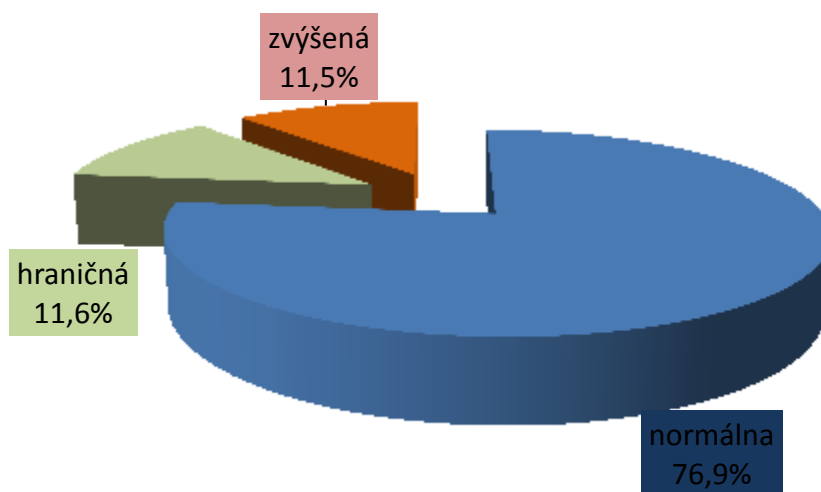
Distribúcia cholesterolu podľa pohlavia

Štatisticky významne vyšší podiel dievčat (oproti chlapcom) s hraničným a rizikovým cholesterolom

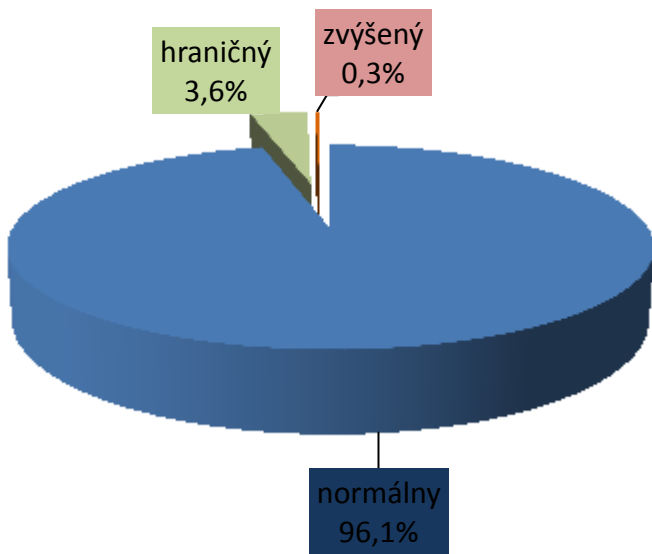
Tryglyceridy

Distribúcia hladiny

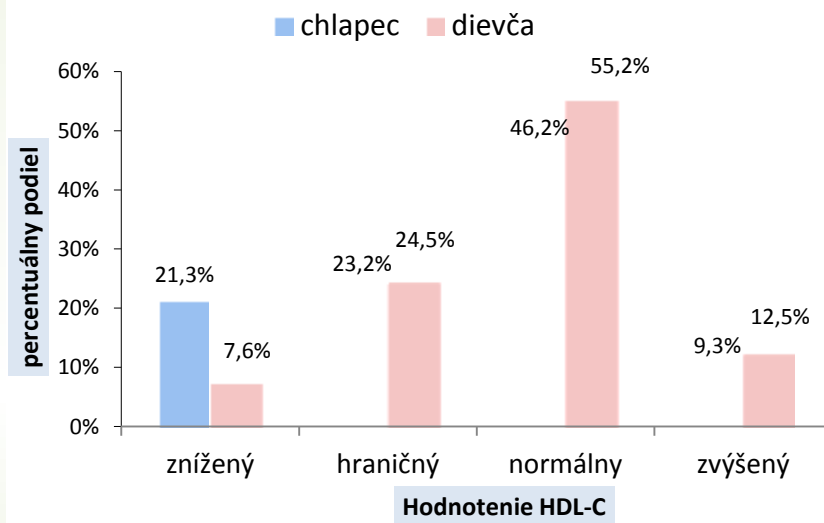
Glukóza

Distribúcia glykémie

HDL-C

Distribúcia HDL-C podľa pohlavia

Štatisticky významne vyšší podiel chlapcov (oproti dievčatám) so zníženou hodnotou HDL-C

POZNATKY

SILNÉ I SLABÉ STRÁNKY PROJEKTU

ODOZVA ZO STRANY ÚČASTNÍKOV

ODOZVA ZO STRANY RODIČOV

SKÚSENOSTI

PROBLÉMY dodržiavanie metodiky, prístrojové vybavenie

ZLEPŠOVACIE NÁVRHY intervenčné programy

SILNÉ STRÁNKY PROJEKTU

postrehy – z RÚVZ SR

- veľký súbor vyšetrených detí
- veľký súbor získaných informácií
- jednoduché a rýchle testy/vyšetrenia
- rozsah vyšetrení a množstvo informácií, ktoré sme na ich základe vedeli poskytnúť
- orientačný prehľad o zdravotnom stave a životnom štýle adolescentov
- zopakovanie vyšetrení, testovania a následné porovnanie meraní
- možnosť spätnej väzby pri realizácii projektu o 2 roky
- účinná primárna prevencia KVO a vybraných nádorových ochorení
- individuálne konzultácie o výsledkoch vyšetrení, meraní a odporúčania
- projekt bol po metodologickej stránke veľmi dobre pripravený
- projekt sa stretol s pozitívnym ohlasom
- početné spontánne poďakovania študentov odchádzajúcich z Poradne zdravia boli ukazovateľom spokojnosti s poskytnutými službami

NAPPPA - účastníci

**Kladná odozva zo strany zúčastnených študentov
oceňovali záujem o ich potreby**

**Zapojení žiaci by privítali organizovanie takýchto vyšetrení
každý rok**

Oceňovali vyšetrenia a testovanie rôzneho druhu

**Motivácia k zvýšenej pohybovej aktivite
a k zmene životného štýlu**

Uvedomenie si chýb v životospráve a možnosť jej nápravy,

Záujem o poradenstvo v zdravej výživy

Zaujalo ich testovanie telesnej zdatnosti

Strach z odberov krvi a meranie kaliperom bolo nepríjemné

SLABÉ STRÁNKY PROJEKTU

časovo náročný projekt

Finančná náročnosť

Realizácia vykonávaná bez lekára – deťom bývalo zle, na odpadnutie

Problém s doprovodom detí do priestorov poradenských centier

Neistoty sprevádzajúce realizáciu projektu po pilotnej fáze v súvislosti s GDPR a "informovaným súhlasom"

Opakované "aktualizácie" súhlasu s účasťou na projekte v súvislosti s GDPR a z toho vyplývajúce riziká straty záujmu o spoluprácu zo strany škôl

SLABÉ STRÁNKY PROJEKTU

z pohľadu rodičov a študentov

Nespokojnosť rodičov kvôli realizácii mimo školského prostredia

Nesúhlas rodičov s odberom krvi

Nezáujem niektorých detí a rodičov

Rodičia sa báli dať vyšetriť dieťa,

Niekoľko verzií informovaných súhlasov pre rodičov – následne odmietli podpísať ďalšie súhlasy

Ďakujem za pozornosť

